

Nr 41.

Av herrar **Bergh** och **Ohlon**, om införande av ett stipendiesystem för att minska bristen på lärare vid vissa läroverk i övre Norrland och andra mindre eftersökta landsdelar.

Rekryteringen av lärare till de högre skolorna torde tidigare huvudsakligen ha påverkats av sådana faktorer som tradition och ideellt intresse. En fortsättning från studentexamen till akademiska studier har ansetts såsom något självklart. Ofta har det varit intresset för ett ämne eller en ämnesgrupp som lockat till fortsatta studier vid universitet.

Dessa två faktorer äro icke längre tillräckliga för att åstadkomma en erforderlig lärarekrytering. Det är framför allt tvenne omständigheter som härvid ha betydelse. Dels har behovet av läroverkslärare stigit i synnerligen hög grad, dels anlägger ungdomen numera en mer realistisk syn vid bestämmandet av sitt yrkesval. Det höga skattetrycket, vilket har minskat föräldrarnas förmåga att hjälpa till med studiekostnaderna, har också haft en negativ inverkan å rekryteringen till läroverkslärarbanan.

Bristen på intellektuell arbetskraft berör icke enbart läroverken. Ifrågasvarande yrkeskategori intar emellertid i vissa avseenden en särställning. Disproportionen mellan den faktiska och den behövliga tillströmningen torde sålunda vara större i fråga om denna bana än beträffande de flesta andra. Vidare inverkar en brist på läroverkslärare i den riktningen att den minskar rekryteringsbasen för alla levnadsbanor, som bygga på läroverksstudier.

Läraryrkesbristens skadeverkningar göra sig av naturliga skäl främst gällande på de orter, som enligt vanlig uppfattning äro mindre lockande, och i detta avseende intar övre Norrland en obestriddig särställning. För att icke denna del av landet skall råka i ett rent ohållbart läge torde man böra vidtaga speciella åtgärder, som kunna vara ägnade att motverka den nuvarande inställningen till tjänstgöring vid norrlandsläroverken.

Enligt vår mening spelar lönsamhetsfrågan en avgörande roll såväl vid ungdomens yrkesval som vid valet av tjänstgöringsort — där i sistnämnda fall olika möjligheter över huvud taget föreligga. Att läroverksläraryrket i detta avseende är missgynnadt, har statistiskt påvisats av 1945 års universitetsberedning. Vi ha icke för avsikt att här närmare ingå på den allmänna lönepolitiken för läroverkslärarnas del utan ha endast velat framhålla detta som en bakgrund till de svårigheter som råda beträffande rekryteringen i övre Norrland. Den enligt vår mening enda framkomliga vägen för att lösa detta speciella problem är att i någon form bevilja extra löne-

förmåner till dem som åtaga sig tjänstgöring i övre Norrland. Vi äro medvetna om önskvärdheten av att i dagens ekonomiska läge söka begränsa statsutgifterna i möjligaste mån och ha därför sökt finna en metod som icke skulle vara alltför kostnadskrävande. Det synes oss som om det bästa sättet då vore att för läroverkslärarnas del tillämpa ett system liknande det som förekommer inom folktandvården och för vilket bestämmelserna återfinnas i kungörelsen den 29 juli 1948 om stipendier till blivande distrikts-tandläkare. Genom att låta förmånen utgå just då den är mest av behovet torde kostnaden icke behöva bli så stor.

Vi förorda därför särskilda stipendier till de studerande vid universitet och högskolor som förbinda sig att viss tid tjänstgöra vid sådana läroverk i Norrland där synnerlig brist på lärarkraft föreligger. Beträffande stipendiernas storlek vilja vi här icke göra något uttalande. Vi anse att detta bör bli föremål för närmare utredning.

Med stöd av vad som ovan anförts anhålla vi,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:t snarast ville låta verkställa utredning om lämpligaste utformningen av ett stipendiesystem för att minska bristen på lärare vid vissa läroverk i övre Norrland och andra mindre eftersökta landsdelar.

Stockholm den 15 januari 1951.

Ragn. Bergh.

Sven Em. Ohlon.

Nr 42.

Av herrar **Ohlon** och **Andrén**, om inrättande av ett de vetenskapliga bibliotekens chefsråd.

(Lika lydande med motion i Andra kammaren nr 57.)

Stockholm den 19 januari 1951.

Sven Em. Ohlon.

Georg Andrén.